

“אני קפטן פ’, מעכשיו יש לך קשר אתי”

פגשתי היום את מ', סטודנט-לשעבר. פגישה לבבית, מקץ עשר שנים. בינתיים הוא אב לשני ילדים ועובד ברשות לאספקת מזון. שם, כמו כל יתר העובדים, הוא מקבל רק חלק מזערי משכרו. את המעט שבידו הוא חולק עם אחיו העיתונאי. אשתו מורה. המורים בשירות הממלכתי שובתים מזה שבועות, מאחר שמשכורתם אינה משולמת. אשתו וילדיו נמצאים אצל המשפחה המורחבת בכפר, כדי לחלוק את המעט שברשותם עם האחרים וכדי לתמוך אלה באלה.

מ' עובד על הדוקטורט שלו, העוסק בילדים שהפכו למשתפי פעולה. הוא מסר לי מסמכים ודיווחים לקריאה וצפינו בווידאו בילדים משתפי פעולה, שהודו בחקירתם במעשיהם וסיפרו איך הפכו משתפי פעולה. למשל, סיפורו של ר', שהקליטה קבוצת מחתרת בעת החקירה. בסרט שבו נראה ר' אפשר לשמוע את קולות החוקרים. ר' היה בן שבע-עשרה, פניו נאים וחיוורים, עיניו שטופות דמעות. ידיו חסרות מנוחה, גבו כפוף, כתפיו מכווצות. הוא ישב על שתי אבנים מונחות זו על זו נוכח קיר אפור חשוף. רציתי לעקוב אחרי כל תנועה ולראות כל סנטימטר מגופו, להכיר ולהבין. רציתי להבחין באדם. הוא סיפר:

“גויסתי בגיל שלוש-עשרה בידי הדוד שלי, אחיה של אמי. אבי נורה למוות בקטטה בכפר. הרגשתי אבוד, כי אני הבוגר משה ילדים. אבל כעס כבוש ודאגה למשפחה עטפו אותי בחוסר אונים. הדוד הפגין דאגה והציע לי עזרה. הייתי אסיר תודה, כי ראיתי בו מושיע. הוא אמר לי: הפושעים האלה הרגו את אביך, אין להם לב. אם אתה רוצה לנקום, אעזור לך. הנה, קח את הפלאפון הזה, עקוב אחרי שני האנשים האלה, הסתכל לאן הם הולכים, עם מי הם נפגשים, איך נראה סדר היום שלהם, דווח לי. עשיתי מה שאמר לי, ומפעם לפעם הוא נתן לי כרטיס טלפון ומעט כסף.

- כמה כסף?

“עשרים, לפעמים חמישים שקל. חשבתי שהוא מתכנן בשבילי את הנקמה. אחרי זמן מה ענה קול זר כשהתקשרתי. “אני קפטן פ’, מעכשיו יש לך קשר אתי. הנה לך עוד שלושה שמות שעליהם תשגיח. עבור כל מידע תקבל כסף. אתה זקוק לכסף בשביל המשפחה שלך; חובתך לדאוג להם. אתה כבר מסובך בעניין, אין דרך חזרה, אחרת תיפול חרפה על המשפחה. אחותך הקטנה בסכנה. אתה

תהיה אשם ויהרגו אותך." הייתי בן ארבע-עשרה ונתון במלכודת. הדוד שלי נעלם. מאוחר יותר מצאו אותו מת. כך החלקתי פנימה בלי לרצות. הגוף והנפש שלי היו כמו מתים.

- על כמה אנשים מסרת מידע?

"על שפיק, מוחמד, סאהר, מאוחר יותר גם על עבדאלרחמאן, טאהר, נידאל, אבו מוחמד ומריאם.

- מה קרה לאנשים האלה?

"שפיק, סאהר ומוחמד נורו בכפר בידי השב"כ. שניים מהם קרובי משפחה שלי. הם התחבאו בכית של דודתי, הייתי אצלם לעתים קרובות, הם נתנו בי אמון. קפטן פ' התקשר אתי ואמר: 'עקוב אחריהם היום היטב, וכשיילכו לישון, תתקשר אתי, אני רוצה לתפוס אותם ישנים. לא יקרה להם כלום, אנחנו רק רוצים למנוע שיברחו ושיירדו בהם תוך כדי כך. רק נעצור אותם'. אמרתי: 'אתה מבטיח לי?' - 'ודאי, אנחנו רוצים להציל את חייהם'. בערב התיישבתי תחת עץ הזית בשדה ליד הבית של דודתי. לקראת שמונה בערב הם נכנסו לבית. עוד ראיתי אור זמן מה, אחר כך החלונות היו חשוכים. טילפנתי לקפטן פ' והודעתי לו שהם ישנים עכשיו והלכתי הביתה.

- המשפחה שלך לא התעניינה מדוע אתה נמצא בחוץ בשעה מאוחרת כל כך?
"כן, אמא שלי שאלה אותי שוב ושוב, ואני אמרתי שהייתי אצל הדודה שלי.

- בן כמה היית אז?

"חמש-עשרה.

- ומה קרה אחר כך?

"התעוררתי בערך בשתיים בלילה מרעש ג'יפים של הצבא. ידעתי שעכשיו הם עוצרים את השלושה והמשכתי לישון. למחרת התעוררתי כשמהמינרט נשמעה קריאה של פרקי קוראן. ידעתי שמישהו מת. שלושתם נורו למוות בשנתם. בכיתי, צעקתי והתפרעתי. טילפנתי לקפטן פ' ושאלתי למה ירו בהם, הרי הוא רצה רק לעצור אותם. הוא אמר שזה לא העניין שלי.

- כמה כסף קיבלת עבור המשימה הזאת, עבור סיוע לרצח?

"שבעים שקל. אבל לא הלכתי לקחת אותם. ישבתי כל יום בסוכת האבלים וקיוויתי שהעבודה תגיע לסיום. אבל כבר אחרי זמן קצר קפטן פ' התקשר שוב ואמר: 'הנה השמות הבאים. אין לך ברירה. אתה תומת על ידי אנשי העם שלך או על ידינו'.

- ואז?

"ביצעתי את המשימה הבאה, עקבתי אחרי עוד שלושה אנשים ואחר כך אחרי

עוד שניים.

- איפה הצעירים האלה עכשיו?

"שלושה עזבו את הכפר בגלל שחשו בסכנה של סייענים. אחד אחרי השני, במהלך כמה שבועות, נורו למוות בידי השב"כ. ה' ומ' נרצחו בכפר.

- אתה אחראי למותם של האנשים האלה?

"כן. אני.

- כמה אנשים מתו?

"שמונה.

- אתה הרגת אותם?

"כן, אני הרגתי אותם, בגלל שאיפשרתי לשב"כ להרוג אותם.

- איזה עונש מגיע לך?

"אני ראוי למות.

- מישהו הפעיל עליך לחץ בהוראה הזאת?

"לא, אני מודה מרצוני החופשי, אני לא יכול לשאת עוד.

- לאיזה מוות אתה ראוי?

"מגיע לי למות מוות אכזרי. שיגררו אותי כמו כלב דרך הרחובות.

- מהו הדבר האחרון שאתה רוצה לומר למשפחה שלך ולאנשים בכפר?

"אני רוצה לומר, שאני מאוד מצטער. בגדתי בכם, אני מבקש מחילה. לכל אלה שעובדים בשביל השב"כ אני אומר שיפסיקו מיד. שיפנו מיד לפעילים הפוליטיים הישרים, יודו, ושימחלו להם. שיקבלו סיוע מהם ושלא יאפשרו שיגררו אותם צעד אחרי צעד למלכודת המוות. אני מבקש מחילה לא בגלל שאני רוצה לחיות, אלא כדי שאוכל למות.

- מה אתה רוצה לומר לאמא שלך?

"לאמא שלי? סלחי לי, איכזבתי אותך, הרגתי בני אדם, שנלחמו למען הארץ

שלנו, החיים שלנו והעתיד שלנו. אני לא ראוי לחיות".

קולו נשבר, ראשו צנח קדימה, גופו התכווץ. הוא החל לבכות ולרעוד בכל גופו.

בשקט הוסיף: "יאמא, סלחי לי. תגידי לכולם סליחה. אני לא יכול יותר."

ר' בן השבע-עשרה, ילד עם ניסיון של ארבע שנים כמשתף פעולה, נורה למוות. הקלון רבץ על האם ועל האחיות. הן נודו מהקהילה, התעלמו מהן, עתידן חסום. אם לא יזכו לתמיכה, הן תחת איום שגם הן תהפוכנה, מחולשה ומכדידות, למשתפות פעולה. הן קורבנות ועלולות להפוך עברייניות.

העיסוק בנושא הזה, שהוא בגדר טאבו, מסוכן מאוד. השב"כ מעוניין לקיים

את מערכת משתפי הפעולה כדי להבטיח את קיום הכיבוש והשליטה. הממסד הפלסטיני קורא למשתפי הפעולה להסגיר את עצמם; חנינה ושיקום אפשריים במידה מוגבלת. לוחמי חופש פלסטינים נוטלים את החוק לידיהם ורודפים את משתפי הפעולה, חוקרים והורגים אותם. העדר שלטון חוק וחוסר יכולת לפעולה מצד המשטרה, הופכים אנשים רבים לקורבנות. משתפי פעולה נתונים בסכנה מתמדת. אם וכאשר הם רוצים לפרוש, או בשעה שהם נחשפים, הם מוצאים להורג בידי חבריהם הסייענים שגם הם פועלים מטעם השב"כ. כיבוש הוא אלימות ורק באלימות של משתפי הפעולה יכול הכיבוש להתקיים. במסגרת שיתוף הפעולה יש תפקידים שונים – ילדים משמשים בעיקר כמודיעים פשוטים, מבוגרים – כמוציאים לפועל אלימים, שלהם תפקידים מסוכנים ביותר כגון הריגה.

רוב משתפי הפעולה הם בני שתים־עשרה עד שבע־עשרה. הם מגויסים בבתי הכלא, שם הם חשופים ללחץ פיזי ופסיכולוגי קיצוני – מכות, ניצול מיני ואיום בעונשי מאסר ארוכים, תוך סיכון בני משפחה והפצת שמועות על הקלון שירבוץ עליהם, או באמצעות פיתויים בכסף, מין והבטחות על אישורי עבודה. חולשתם, פחדים, חוסר הידיעה שלהם ופגיעותם – מנוצלים.

כמעט ארבעים שנה יושבים עשרה עד שנים־עשר אלף פלסטינים בבתי כלא ישראלים. עשרה אחוזים מהם הם ילדים מתחת לגיל שמונה־עשרה. הודאות של ילדים שעברו עינויים מראות, כי 40% מהם הופכים למשתפי פעולה. הם נושאי אות קין, מנודים, הם הורגים ונהרגים.

מגרמנית אהוד לוי